

ДАНАС НА ПОЗОРЈУ

19.00 часова / СНП, Горњи фоаје сцене „Пера Добриновић“
Додела награде „Струне од светла“ Николи Пејаковићу Кољи

20.00 часова / СНП, Сцена „Пера Добриновић“
Проглашење и уручење Стеријиних награда

Представа у част награђених

Никола Пејаковић

ХРКАЧИ

Народно позориште Републике Српске Бања Лука (Република Српска, Босна и Херцеговина)

Редитељ: НИКОЛА ПЕЈАКОВИЋ

Сценографкиња: ДРАГАНА ПУРКОВИЋ МАЦАН

Костимографкиња: ЈЕЛЕНА ВИДОВИЋ

Аудио и видео-дизајн: ПЕТАР БИЛБИЈА

Лекторка: НАТАША КЕЦМАН

Асистенткиња редитеља: ДРАГАНА ЂЕДОВИЋ

Асистент сценографа: СРЂАН БОРОЈЕВИЋ

Улоге

Даринка: НИКОЛИНА ФРИГАНОВИЋ

Јован: ЉУБИША САВАНОВИЋ

Комшиница: МИЉКА БРЂАНИН

Полицајац: ДАНИЛО КЕРКЕЗ

Игла: МИОДРАГ МАРКИЋЕВИЋ

Представа траје 1 сат и 30 минута

67. СТЕРИЈИНО ПОЗОРЈЕ

Нови Сад, 26. мај–3. јун 2022.

Такмичарска селекција ИЗВЕШТАЈ ЖИРИЈА

Жири Шездесет седмог Стеријиног позорја – **СЛОБОДАН СКЕРЛИЋ**, редитељ (председник), **МИЛЕНА ПАВЛОВИЋ**, глумица, **ПЕТАР МИХАЈЛОВИЋ**, драмски писац, **СЛОБОДАН УНКОВСКИ**, редитељ и **ЗОРАН МАКСИМОВИЋ**, театролог, видео је од 26. маја до 2. јуна 2022. девет представа у такмичарској селекцији.

На завршној седници, одржаној 2. јуна 2022, Жири је донео:

ОДЛУКУ

Стеријина награда за најбољу представу – ПОСЛЕДЊЕ ДЕВОЈЧИЦЕ Маје Пелевић, режија Кокан Младеновић, Позориште „Деже Костолањи“ Суботица / Kosztolányi Dezső Színház. Одлука је донета једногласно.

Стеријина награда за текст савремене драме – МАЈА ПЕЛЕВИЋ за **ПОСЛЕДЊЕ ДЕВОЈЧИЦЕ**, режија Кокан Младеновић, Позориште „Деже Костолањи“ Суботица / Kosztolányi Dezső Színház. Одлука је донета једногласно.

Стеријина награда за режију – КОКАН МЛАДЕНОВИЋ за представу **ПОСЛЕДЊЕ ДЕВОЈЧИЦЕ** Маје Пелевић, Позориште „Деже Костолањи“ Суботица / Kosztolányi Dezső Színház. Одлука је донета једногласно.

Стеријина награда за глумачко остварење:

САЊА МАРКОВИЋ за улогу **Цмиље** у представи **ЧУДО У ШАРГАНУ** Љубомира Симовића, режија Јагош Марковић, Југословенско драмско позориште Београд. Одлука је донета једногласно.

НЕНАД ЈЕЗДИЋ за улогу **Просјака** у представи **ЧУДО У ШАРГАНУ** Љубомира Симовића, режија Јагош Марковић, Југословенско драмско позориште Београд. Одлука је донета једногласно.

СОЊА ИСАИЛОВИЋ за улоге у представи **КОД ВЕЧИТЕ СЛАВИНЕ** Момчила Настасијевића, режија Соња Петровић, Српско народно позориште Нови Сад / Центар за развој визуелне културе Нови Сад. Одлука је донета једногласно.

АЛЕКСАНДАР СРЕЂКОВИЋ за улогу **Алојза Каврана** у представи **ГОДИНЕ ВРАНА**, текст и режија Сениша Ковачевић, Народно позориште Београд. Одлука је донета већином гласова.

Стеријина награда за сценографско остварење – МАРИЈА КАЛАБИЋ за представу **ПОСЛЕДЊЕ ДЕВОЈЧИЦЕ** Маје Пелевић, режија Кокан Младеновић, Позориште „Деже Костолањи“ Суботица / Kosztolányi Dezső Színház. Одлука је донета једногласно.

Стеријина награда за костимографско остварење – ЛАНА ЦВИЈАНОВИЋ за представу **ЧУДО У ШАРГАНУ** Љубомира Симовића, режија Јагош Марковић, Југословенско драмско позориште Београд. Одлука је донета једногласно.

Стеријина награда за оригиналну сценску музику – СТЕФАН СЕЕТХАЛЕР, ДАНИЈЕЛ СЕЕТХАЛЕР, ФИЛИП ГРУБАЧ, ИГОР САКАЧ, ПЕТАР БАЊАЦ у представи **КОД ВЕЧИТЕ СЛАВИНЕ** Момчила Настасијевића, режија Соња Петровић, Српско народно позориште Нови Сад / Центар за развој визуелне културе Нови Сад. Одлука је донета већином гласова.

Стеријина награда за сценски покрет – ИРЕНА ШАРОВИЋ у представи **ИЗБИРАЧИЦА** Косте Трифковића, режија Ива Милошевић, Народно позориште / Narodno kazalište / Népszínház Суботица. Одлука је донета једногласно.

Стеријина награда за драматургију – МИНА ПЕТРИЋ за представу **КОД ВЕЧИТЕ СЛАВИНЕ** Момчила Настасијевића, режија Соња Петровић, Српско народно позориште Нови Сад / Центар за развој визуелне културе Нови Сад. Одлука је донета већином гласова.

Стеријина награда за сценски говор – ДЕЈАН СРЕДОЈЕВИЋ у представи **КОД ВЕЧИТЕ СЛАВИНЕ** Момчила Настасијевића, режија Соња Петровић, Српско народно позориште Нови Сад / Центар за развој визуелне културе Нови Сад. Одлука је донета једногласно.

Стеријина награда из Фонда „Дара Даринка Чаленић“ за најбољу младу глумицу – АЛЕКСАНДРА АРИЗАНОВИЋ за улогу **Ја** у представи **ФЛЕКЕ** Тијане Грумић, режија Југ Ђорђевић, Краљевачко позориште. Одлука је донета једногласно.

Стеријина награда из Фонда „Дара Даринка Чаленић“ за најбољег младог глумца – АЛЕКСЕЈ БЈЕЛОГРИЋ за улогу **Танаска** у представи **ЧУДО У ШАРГАНУ** Љубомира Симовића, режија Јагош Марковић, Југословенско драмско позориште Београд. Одлука је донета једногласно.

Специјална Стеријина награда – ГЛУМАЧКИ АНСАМБЛ представе **ПОСЛЕДЊЕ ДЕВОЈЧИЦЕ** Маје Пелевић, Позориште „Деже Костолањи“ Суботица / Kosztolányi Dezső Színház. Одлука је донета једногласно.

ОСТАЛЕ СТЕРИЈИНЕ НАГРАДЕ

Жири Округлог стола критике Стеријиног позорја: Влатко Илић (председник), Наташа Гвозденовић и Ивана Петровић донео је једногласну одлуку да **Стеријину награду „Дејан Пенчић Пољански“ Округлог стола критике за најбољу представу** додели остварењу **ЈА САМ ОНА КОЈА НИСАМ** Мате Матишића, режија Паоло Мађели, Загребачко казалиште младих (Хрватска).

НАГРАДА СТЕРИЈИНОГ ПОЗОРЈА

Награду публике 67. Стеријиног позорја за најбољу представу (просечна оцена 4,72) добило је остварење **ЈА САМ ОНА КОЈА НИСАМ** Мате Матишића, режија Паоло Мађели, Загребачко казалиште младих (Хрватска)
Гласање публике за најбољу представу: Ја сам она која нисам (4,72); Избирачица (4,61); Флеке (4,57); Ролеркостер (4,53); Чудо у Шаргану (4,47); Последње девојчице (4,45); Године врана (4,41); Код вечите слаvine (4,11); Протекција (4,04); Усидрене (4,04); My Name Is Goran Stefanovski (3,89); Милева (3,87); Блудни дани куратог Џонија (3,86)

НАГРАДА ЗА ГЛУМАЧКУ БРАВУРУ „ЗОРАН РАДМИЛОВИЋ“ Народног позоришта Тимочке Крајине „Зоран Радмиловић“ Зајечар и Стеријиног позорја

Жири: Владимир Ђуричић (председник), Александар Милосављевић, Александар Гајин награду додељује **САЊИ МАРКОВИЋ** за улогу **Цмиље** у представи **ЧУДО У ШАРГАНУ** Љубомира Симовића, режија Јагош Марковић, Југословенско драмско позориште Београд.

НАГРАДА ПРОДУЦЕНТСКЕ КУЋЕ „SCOMEDIASCO“ ЗА ЕПИЗОДУ

Жири: Даринка Николић (председница), Теофил Панчић, Соња Дамјановић једногласно је одлучио да награду добије **ТЕОДОР ВИНЧИЋ** за улогу **Шиле** у представи **РОЛЕРКОСТЕР** Јелене Кајго, режија Милица Краљ, Позориште Атеље 212 Београд.

Представа у част награђених
ХРКАЧИ

ИЗВЕШТАЈ СЕЛЕКТОРА

ХРКАЧИ, текст и режија Никола Пејаковић; Народно позориште Републике Српске Бањалука (БиХ-РС)

Урнебесна представа, са елементима театра апсурда, комедија о корони, али и „о нама и нашим болестима које душу нападају; о демонском егу, о страстима и моралном суноврату модерног друштва и ове цивилизације“. У години велике тескобе, комедија Николе Пејаковића долази као идеална сценска форма за преко потребно растерећење и духовну релаксацију публике.

Миливоје Млађеновић

ЕКС ЛИБРИС

КОМШЕНИЦА: Јао, „асепсол“! Јао, маске! Откуд ти?! Дај ми, молим те, једну маску, угушићу се од овог шала...

ДАРИНКА: Узми, узми све то... И „асепсол“ и маске, све узми...

КОМШЕНИЦА: А ви? Шта ћете ви?

ДАРИНКА: Имамо ми... Не брине, имамо.

КОМШЕНИЦА: Одох да напрскам кваке и гелендере! И да напишем обавјештење, доље, на вратима, да ће се врата закључавати! Она с приземља, што шета оно своје блентаво куче, њој се не може доказати, она и квари браву, сто посто! Отвори врата, подбочи их и пусти куче! А што ћемо ми да оболимо од вируса, ником ништа, а?! Ал' одсад ћемо другачије! Има да је пријавим, одмах Кризном штабу! Одо' ја!

Комшеница оде.

Даринка сједи. Буљи испред себе.

Јован улази.

ЈОВАН: Идем ја.

ДАРИНКА: Гдје ћеш? Код Ене?!

ЈОВАН: Ема, Ема се зове... Не идем код ње. Одох у хотел.

ДАРИНКА: Нико не смије да излази, неће те примити у хотел.

(Никола Пејаковић, *Хркачи*)

АУТОР И РЕДИТЕЉ

Никола Пејаковић
(Бања Лука, 1966)

Позоришни редитељ, глумац и сценариста. Ради као кућни редитељ у Народном позоришту Републике Српске и као креативни директор и сценариста у *Босонојој продукцији* у Бања Луци. Пише за позориште, филм и ТВ (филмови: *Лейа села лејо јоре*, *Ледина*, *Усјаничка улица*, *Рајн уживо*, *Тома*; ТВ серије: *Врајиће се роде*, *Месо*, *Коси*, *Агвокадо*; позоришни комади: *Цело шело шју ме боли*, *На дну каце*, *Шећер је ситан осим кад је коцка*, *Хркачи*). Као кантаутор и вођа бенда *Коља*, издао је четири албума (*Мама, немој йлакаши*, *Коља*, *Гробовласници*, *Четири йрси*). Ради филмску и ТВ музику (*Нормални људи*, *Шејња са лавом*, *Порока*). Још као студент, 1987, играо је једну од главних улога у ТВ филму *Ајсџиненши* (РТС), а касније, током своје тридесетпетогодишње каријере, глумио је у неколико десетина филмова и серија. Живи и ради на релацији Бања Лука–Београд.

ИЗ МЕДИЈА

Суноврат гледамо затвореним очима

Суноврат човјека и цивилизације дешава се полако, али гласно, јасно га видимо и јасно не осјећамо обавијени вртлогом истина и лажи, полуприсутни у сопственим и туђим животима.

Живот у садашњости пун је љепоте малих ствари, доброте за којом трагамо у себи и другима, а која стоји малена наспрам суноврата и трулежи болесних душа коју не осјећамо, а која нагриза свијет све више и више.

Умјетност је један начин сагледавања овог свијета, а дио његових болести и изгубљених вриједности оживљен је и у новој представи *Хркачи* Народног позоришта Републике Српске, аутора и режисера Николе Коље Пејаковића.

(...) У овом комаду су јунаци својим причама, у освит пандемије, приказали разнолике бољке човјека – превару, параноју, пакост и свеопшту несрећу у којој једноумље стиже на велика врата, док актери живота бивају посматрачи.

Актери ове приче у сат и по времена, колико траје представа, кроз комедију и стварну гротеску, умјетношћу су приказали оно што у стварности познајемо као суноврат човјека, пред којим смо као слијепи и глуви обликовани информа-

цијама које добијамо, без преиспитивања себе и других. А увијек постоји други избор.

Николина Фригановић (Даринка), Љубиша Савановић (Јован), Миљка Брђанин (Комшиница), Данило Керкез (Полицајац) и Миодраг Маркићевић (Игла), својим повезаним причама, уз повремено уплитање звука телевизије, пјесама Николе Пејаковића и игле која носи поруке водиле за живот у пандемији, оживјели су један тренутак у нашем животу прожет паранојом, заведеношћу телевизијом и слијепом вјером у туђе ријечи.

„Надам се да ће публика препознати ову представу и да ће она успјети да 'продише', јер заиста комедија захтијева реакцију, а ми се бавимо актуелном темом коју и дан-данас живимо. Такође, надам се да ћемо указати на проблем којим се бавимо, какав живот живимо, на страх који је завладао међу људима због пандемије, као и шта тај страх може да пробуди“, рекла је глумица Миљка Брђанин говорећи о овој представи.

Свијет представе *Хркачи* јесте свијет тужног смијеха, панике, скоро па манијакалне опсесије информацијама појединаца или потпуно игнорисање истих, свијет малих и великих лажних, пристајања на мање од заслуженог. То је свијет изгажених основних људских вриједности у којем опсесија, параноја и спремност на најниже потезе узимају оно мало душе о чијој болести је Пејаковић проговорио на свој начин – комедијом, иронијом, уз музику и смијех. Горки смијех.

Миланка Митрић (*Глас Српске*, 14. март 2022)

ДОБРО, ЛОШЕ И НЕШТО ИЗМЕЂУ

НЕЉУДСКИ ПРЕКИД: КУГА (1348–1720)

Кад се појави опасност од заразе, људи најпре покушавају да је не виде. Из летописа о епидемијама куге, закључујемо да су власти често занемаривале предузимање мера које је налагала претња помора. Кад је 1348. у Италији куга кренула из лука, Фиренца је једини град у унутрашњости покушао да се заштити; у Шалону на Марни 1467. одбијају да прекину школску наставу и црквене проповеди... Желело се избећи узнемиравање становништва – отуда многе забране испољавања ожалостљивости за покојницима у почетку... Карантин је за град значио пад трговине, незапосленост, вероватне нередне на улицама. Постојале су и мање свесне мотивације: оправдани страх од куге водио је што је могуће дужем одлагању тренутка кад ће јој се морати у лице поглеати. Умирујуће дијагнозе: То није права куга, то је обична болест...

Године 1350. од Медицинског факултета у Паризу добијено је мишљење о Црној куги. „Први и далеки узрок био је и остао изванредан распоред сазвежђа... међу којима је конјункција, уз друге међусобне односе и помрачења, стварни узрок кварења ваздуха који нас окружује, што је предзнак помора и глади...“ / Жан Делимо, *Страх на Зајпаду*, I–II, „Дневник“, Књижевна заједница Новог Сада, 1987.

Приредила Александра КОЛАРИЋ

ИНТЕРВЈУ

Анђелка Николић
редитељка представе
„Ајдуци“

ДЕМИСТИФИКАЦИЈА МИТА, НОВИ ПОЧЕТАК

Редитељка Анђелка Николић за Билтен говори о представи *Ајдуци*, која је на Позорју одиграна ван конкуренције, као копродукција са Стеријиним позорјем. О томе зашто треба гледати представу, темељно истражити сопствене митове и демистификовати их, тачније, променити перспективу из које их сагледавамо.

Стеријини „Ајдуци“ на Позорју, копродукција Стеријино Позорје и Народно позориште Приштина са седиштем у Грачаници. Како је дошло до ове сарадње?

• Пре неколико година предложила сам поставку *Ајдука* у НП Приштина са седиштем у Грачаници, јер ми је деловало да је садржина овог комада – демистификација епске прошлости, критика милитантног друштва – релевантна за подручје и контекст у коме ово Позориште делује. Како је реч о ређе извођеном Стеријином комаду, овај репертоарски потез био је занимљив управо Позорја, осим тога указали су поверење и мени као редитељки, будући да сам више пута учествовала на овом Фестивалу (као ауторка и чланица жирија), била и награђивана.

Зашто треба полегати „Ајдуке“?

• Представу изводи одлична глумачка екипа, отворена за нестандартни уметнички процес, који је тестирао њихове професионалне навике и осетљивост личних ставова. Има и врло младих глумаца, који су заједно студирали и имају потенцијал уношења потпуно новог духа у наше Позориште – успешно се боре са сујетом, нису оптерећени резултатом, не плаше се неуспеха, воле да се играју, умеју да раде заједно. Некако мислим да се то и види у представи. Надам се да ће, док су још млади глумци, имати прилике да наступају и у такмичарским селекцијама. Представу препоручују и остварења сараднице за сценски покрет и композиторке. Обе су афирмисане уметнице, мислим да су у нашем пројекту оствариле изванредне домете – Исидора [Станишић, сценски покрет, прим. аут.] у сарадњи на креирању концепта мизансцена који је на моменте пот-

Фото: Б. Лучић

пуно апстрактан, а увек функционалан, Ирена [Поповић Драговић, ауторка музике, прим. аут.] у оригиналном приступу епској поезији, који открива емоционални капацитет десетераца који није уочљив у традиционалном гусларском извођењу.

Да ли су „Ајдуци“ субверзивна пресуда?

● Постоје подаци да се Стеријиним савременицима није допадало како је аутор приказао хајдуке. Они су пре, али и касније, у нашој књижевности, па и историји, приказивани као романтични борци за правду и слободу (сетимо се само *Хајдук Шћанка*). Овде су они људи који се удружују из најразличитијих мотива, а на окупу их држи свест да једни другима морају чувати леђа. Стеријиним савременицима вероватно се није допадало ни то што је Туркиња приказана као позитиван лик. Заједно са Матијом Баном, Стерија је први прекинуо традицију туркофобије у нашој књижевности. Наводно је постојала прва верзија *Ајдука*, која је оштро критикована, након чега Стерија пише текст који је пред нама. Преврнули смо небо и земљу да пронађемо прву верзију, али изгледа да није сачувана.

У представи, драматуршке и редитељске интервенције осветлиле су још неке теме и питања који би могли бити провокативни за савременог гледаоца. Развили смо тему избора лошијег вође, који се свим средствима и на општу пропаст бори за очување своје власти. Продубили смо мотив положаја ратне заробљенице и увели тему силовања као колективног ратног злочина. Довели смо у питање милитаристичко васпитање и образовање, код нас актуелно и данас. Највише уздаха у публици ипак изазива тема хомосексуалне љубави између двојице јунака и третман ове везе унутар хајдучке чете.

Да ли у нашем позоришту постоји цензура?

● У раду сам досад три пута имала директан сусрет са цензуром од стране позоришних управа. Први пут (2010, *Да нам живи, живи рад*, Атеље 212) јавно сам говорила о овоме. Последице јавног говора, приватне и професионалне, навеле су ме да о следећа два сусрета са цензуром – ћутим. У оба случаја, испаштале су представе у фази постпродукције. Изведене су у облику у којем су замишљене, али видео их је мали број гледалаца.

Кад већ ћомињемо говор у јавности, да ли имаш коментар на ситуацију изнећу на Окрућом сћолу након пресуде „Блудни дани...“?

● Пре неколико година догодило ми се слично. Тужила сам продуцента, а он је на суду покушао да докаже како нисам режирала представу коју сам режирала. Мој адвокат је од мене тражио контакте уметничких сарадника и глумца, да на суду сведоче ко је држао пробе. Наравно, продуценти су брзо одустали од те нушићевске стратегије, платили су и хонорар и одштету. Свој хонорар јесам добила (након вишегодишњих напора), али читав спор свакако није утицао подстицајно на наставак моје каријере. Веома је добро што је оштећена ауторска екипа покренула ову тему јавно, треба докраја да се исприча. С обзиром на чињеницу да ми радимо у малој средини, уметницима је практично наметнуто ћутање о оваквим проблемима. Неписано је правило да треба одржавати добре односе са свима, ради добијања нових ангажмана, и ту настају зачаран круг и огромно поље за манипулацију. Подсетила бих да велики број уметника – који нису запослени у позориштима, на факултетима, у маркетиншким агенцијима – има статус слободњака и заиста покушава да живи од ауторских хонорара. Зато постоји нешто посебно одвратно у арогантном односу белих медведа у управама позоришта према самосталним уметницима који очекују да за свој рад буду плаћени.

Важан је лик Туркиње која говори да неће ћућати, ћомињеш та у редитељској речи. Колика жене данас имају реч?

● Пре неколико година прочитала сам први комад који је на српском језику написала жена. Реч је о комаду Албине Подградски под називом *Сиропија Милева из Босне у нашој цивилизацији*, објављен 1875. и никад изведен. Да ли си чула некад за тај наслов? Видиш, ниси. Занимљиво је што у комаду, који се бави горућим друштвеним и политичким питањима, главне улоге имају жене и деца, а говори се на четири језика. Овај комад, нажалост, никад није изведен, није имао нова издања, није имао простора да оствари утицај на развој драмског писма, позоришта и друштва. Неки други комади образовали су свест о томе да је за драму, на пример, нормално да има један женски на десет мушких ликова, да је норма писати на језику већинског народа – да останемо само на формалним карактеристикама.

Како би изгледало наше позориште данас да је читава серија комада настала под утицајем стваралаштва Албине Подградски, Љубице Радојичић, Милице Јанковић, Наталије Арсеновић, да смо ове ауторке читали на историји драме и да се на поставкама њихових дела одмеравају редитељке и редитељи? Говорим о дугом историјату потлачености, није довољно да у неколико генерација буде више ауторки које су добиле реч, па кажемо да се успоставила родна правда. Много дуже треба да жене имају много више речи, да би се тај глас пробио кроз вишевековну мушку галаму и да бисмо се приближили позицији у којој можемо да почнемо од нуле.

Разговарала Наташа ГВОЗДЕНОВИЋ

Сања Марковић
Цмиља у представи
„Чудо у Шаргану“

У СИМОВИЋЕВУ ПЕСМУ СТАНЕ ЈЕДАН ЖИВОТ

Сања Марковић добила је Стеријину награду за најбољу женску улогу и Награду за глумачку бравуру „Зоран Радмиловић“ за улогу Цмиље у представи *Чудо у Шаргану* Југословенског драмског позоришта. Након представе за Билтен говори о Симићевом наднаравном језику, свом одрастању, о свету у којем живимо, улогама које прижељкује...

Рекли сте да имате многа шта да говорите о Симићу, шта бисте говорили о Симићу, заправо шта вам је донео сусрет са њим?

• Узела сам да читам *Чудо у Шаргану* поново након факултета, нисмо то радили на настави, него сам хтела да видим могу ли да користим неки монолог на факултету. Када ме је Јагош Марковић позвао на аудицију, а то ми се догодило и са *Шојаловићима* прошле године које сам радила са Јагошем, тад сам помислила како је невероватно, сваки пут кад пролазимо текст, сви глумци кажу: Невероватно шта је овај човек написао! То је задивљујуће и исто као у *Шојаловићима* где смо у времену рата, полицијског часа, а у *Шаргану* све је ванвременско, пуно малих срећа и несрећа, ето и данас шећер је триста динара и не могу да га нађем, у великој смо егзистенцијалној кризи... И не могу да замислим како ће следећа зима изгледати. То је *Шарган*: Беда доноси чудна зла и мења нас на тежак и чудан начин, то нисмо ми, то су наше маске... Сви хоћемо да набијемо штит, заштитимо се

од лоших околности, не можемо пронаћи духовни штит па стављамо спољни, како смо сви јаки... А истина је да смо крхки и неслободни.

Рецимо, није само да Цмиља жели да се уда, треба видети откуд то: ми нисмо слободни од рођења. Одакле она носи своје задатке? Она је из Кремна. Мени је баба говорила: Који ће момак са села оженити глумицу? Двадесет година имаш, а немаш још ни човека, а камоли да си удата? То је велико оптерећење, ствара фрустрацију, глава нам се напуни свим и свачим, данас нарочито, двадесет први век, алаовост једна, апетити свима огромни, наметнуто нам је то.

У *Шаргану* свако нешто жели, сви нешто желимо, жели се мир, породица, сви смо гладни љубави, и то је заједничко за шарганско, наше, и за сва времена. Топлине и љубави, толико смо свега жељни као цивилизација. Глобални проблем је новац који моћно условљава човека, даје толико морања и хтења, а питање је треба ли нам толико материјалног. Све нам је наметнуто, конзумеризам је апсолутно на врхунцу, нема куда да оде. Рецимо, у свакодневном говору, кажемо: Дотрајао ми је телефон. Шта он има да дотраје? Живимо у нехуманом друштву, у коме је практично немогуће живети. Отуд толике поплаве, страхоте? Природа је будна и буну се.

Боравак у Симићевом језику, шта вам је донео?

• Толико тога, питала сам се што ми не говоримо овако. Поетично. Ту осетимо топлину. Не знам зашто смо се одродили од поезије, она је за мене врхунац стварања. Често се за плес, слику, представу... каже: *чисти поезија*. Поезија је нешто најувизишеније. У једну Симићеву песму стане све. Један живот. Нисам све открила, немогуће је завршити процес откривања Симићевог језика. А можда смо и лењи, дух и глава су нам заокупљени морем информација.

Толико се тога и у нашем језику изгубило, а био је тачан, богат. Симић је то написао ванвременски, ту је све.

Где налазите инспирацију?

• Увек је то од жена које познајем. Одрасла сам у Срему, у Крњешевцима, најмањем селу у Срему, то је доњи Срем, кажу свињски Срем. И некако сам стварно са бабама одрасла, са њима сам седела испред куће, ево сад увелико од маја до септембра испред куће седе и стварно не раде друго ништа него коментаришу друге људе. Тако сам одрасла, кад сам дошла на Академију, мени кажу: Ниси ваљда стварно седела са бабама испред куће? Кажем: јесам, то је мени нормално, сви су седели тако, млађи и старији од мене. И ту имате све. Цмиља је у неким деловима моја рођена сестра и комшиница... и тако је Симка од почетка до краја била моја баба Стана. Жене из окружења су моја инспирација.

Има ли улога које прижељкујете?

• Шта год да прочитам, ја прижељкујем (смех). Кад некуд отпутујем, одем у Италију, рецимо, и помислим како бих волела ту да живим, одем у Шпанију и мислим да бих тамо волела да живим. Тако је и са улогама: све има свој тренутак и доћи ће или неће доћи, биће како треба, не треба се ту много уплитати. Пуштам ствари да иду, па утичем на њих кад дођу до мене, не можеш пре тога.

Разговарала Наташа ГВОЗДЕНОВИЋ

Фото: Б. Лучић

**Љубомир
Бандовић**
Манојло у „Чуду у Шаргану“

ЉУДИ СМО САМО АКО СЕ РАЗУМЕМО

У односу на љубав, мржња мора да се учи. То Симовићево дубоко разумевање јунака и онога што им припада или не припада, то како их и даље воли и не окривљује, управо је оно божанско и хришћанско, христолико, у свима нама записано, што нас позива да будемо људи. А људи смо само ако се разумемо. Сад видимо, што цивилизација даље иде, животиње се боље међусобно разумеју него људи. Ми као да живимо једни против других, између осталог каже Љубомир Бандовић, Манојло у *Чуду у Шаргану*.

Симовић веома воли ње своје несрећнике, и кад их није добро волеји, уосталом као што их мора волеји и љумац да би их веродостојно играо. Имаше ли, у стварном животињу, емоцију за ње људске креације којих је данас све више око нас...

● Имам привилегију што радим овај посао, па и да срећем велике писце попут Љубе Симовић, и тако научиш нешто што упражњаваш касније у животу – са вишком или мањком процента успешности. И раније, кад су ми нудили лик априорно негативан, схватао сам да морам открити слабост тог човека, а не његову негативну страну, јер негативни поступци потичу из нечије слабости, из неразумевања света и одбијања света, односно мањка образовања, мањка продуктивности. То су све слабости, а онда за неког кажемо да је лош човек. Не, то су лоши поступци људи. Не постоји лош човек. Сви смо рођени са геном за добро. Сви дошли на свет невини. У односу на љубав, мржња мора да се учи. То Симовићево дубоко разумевање јунака и онога што им припада или не припада, то како их и даље воли и не окривљује, управо је оно божанско и хришћанско, христолико, у свима нама записано, што нас позива да будемо људи. А људи смо само ако се разумемо. Сад видимо, што цивилизација даље иде, животиње се боље међусобно разумеју него људи. Ми као да живимо једни против других.

Верујеш ли у чуда, да ли је могуће чудо као наш сјас из овој ошћит расула свакој смисла који живимо?

● Чудо је већ овде. Оно никад није ни отишло, ми смо се њега одрекли. Одродили од њега и срамотно је чиме смо га заменили: кока-колом, најкама, новим мерцедесом, нечим у шта уждите шибицу и нестане у два минута. Све што нас

чини, постало је оно што је на нама; оно у нама, што нас суштински чини, девалвирано је, исмејано, непотребно. Кад данас видите нечије емоције, оцењујете их као слабост. А то су врлине... Човек кога играм у *Шаргану*, тај Манојло има дете, оно је прво окрвавило руке, па је онда био са женом, или није ни био. Његова потрага за чашћу, за идеологијама којима су га учили, све што су на њега накачили као на честитог официра, пада пред том дечјом жудњом да је остао жељан подварка и жене. Сви смо пред тиме нико и ништа, све идеологије, све униформе, сви оченаши падају у воду кад једно дете, страдало ни криво ни дужно, иде по неком несвету и тражи своју порцију подварка и своју лепу жену. Кад се сетимо да је све у нама, ваљда ће бити то чудо које чекамо и које ће доћи. Недавно ме је један ваш колега питао о нестаницама струје који се најављују... Сећам се, као мали, кад нестане струје, има свећа у дневној соби и сви смо ту, онда ћале каже, 'ајмо сад од Врања до Берана, куда пролазимо, кроз које градове, као нека занимљива географија. Породица се окупи кад нема екрана и свих лажних огњила што одвлаче пажњу. И није сад више ни породично време. И крв може да буде усуд. Време је за племенске савете, савезе, око исте ватре да се окупљају људи са истим идејама и циљевима. То је будућност ове планете... Шопенхауер је ваљда рекао да свака цивилизација на врхунцу своје декаденције мора да доживи крах. Драго би ми било да доживим како неко овој цивилизацији каже „Доста!": доста лицемерја, првог међу једнакима, производње непријатеља, доста свега. Кад огладнимо – сви говоримо исти језик, кад смо заљубљени – истим језиком говоримо, кад смо уплашени – сви причамо исти језик. Сви сањамо на истом језику. Е то је чудо које чекамо да га се подсетимо, а не да нам дође.

Је ли љумац моћан појединац, бар на сцени?

● Да, ја сам најмоћнији на сцени...

А зашто онда љумци, цареви на сцени, хоће да буду директори позоришта на пример, драма...

● Сад већ говоримо о оствареним и неоствареним људима. То сад нема везе са глумцима, јер имате и редитеље који се гурају да буду директори позоришта. Онда не знам зашто продуценти завршавају свој факултет, осим да нам доносе кафу и јаве кад је проба. Све је наопако окренуто. Позоришта, уз добар уметнички сектор: доброг директора, драматурга и свих осталих, доброг продуцента на челу куће који

Фото: Б. Лучић

уме да говори пословним језиком и довлачи паре неопходне за производњу представа, могу да промене овај свет набоље. Та Титова, старојугословенска прича да се буде на платама – разумем за националне театре, београдско НП и СНП, али за све остало треба уговор. Какав је то начин? Данас постоји маса неких првака који су прваци јер су 25 година у неком позоришту. То није уметнички резон. Ми смо привилеговани, неки имају среће да виде да смо привилеговани, али неким није доста, јуре по још један аплауз иако имају пет Оскара, па упропасте представу због једног аплауза. Људи су просто заслепљени собом.

Сојсџво уместо емџџије...

• У моје време све је било заједица, одељенска, стамбена... сада је све индивидуа. Сад нас уче да сам ја бог. Ма нисам! Ја сам у служби нечега што је можда боголико у неком моменту попут ове представе и овог текста. Ја сам овде у служби, у послању. Позвао сам се у позориште, није оно мене позвало. Није позориште чекало мене да би било позориште. Ја сам ту да га допуним, узвисим ако могу, не дај боже да га унижим... Руси имају именицу за реч „глумац“, али за глуму користе реч „служба“. То је служба, монашки посао и позив. Снимање је индустрија, и сам снимам доста, али у позоришту – ако ниси предан до краја, ако то није твој позив, ако не устајеш и лежеш са позориштем у глави и посвећењем – онда ти ту није место. Позориште траје управо толико дуго, оно селекује на дужи период. Ако је на дуже стазе, истиснуће оно тебе ако ниси његов посвећеник и џаба да ти неко политички или кумовски помаже, оно ће те појести. Једноставно, позориште је много велика ствар.

Разговарала Снежана МИЛЕТИЋ

критици у онлајн медијима, о уређивачкој политици и начину рада на порталима.

На трибини је било детаљно речи и о економском положају критичара који, као што нимало није тајна, није на завидном нивоу, те су готово сви домаћи критичари приморани да раде више послова и ван критике, а често своје критике пишу волонтерски. Поред тога што се на трибини детаљно анализира оваква ситуација, важно је нагласити да је Удружење позоришних критичара и театролога Србије, на иницијативу председнице Марине Миливојевић Мађарев, предузело прве кораке како би се побољшала сигурност критичара. Један од тих корака је покретање иницијативе да Удружење добије статус репрезентативног удружења чиме би чланови-критичари који нису стално запослени могли да добију социјално и здравствено осигурање које им тренутно није доступно.

Трибина је замишљена као прва у серијалу трибина с циљем да се скрене пажња на позоришну критику и генерално на феномен критичке мисли, као и да се покрене разговор о могућим начинима унапређења положаја позоришне критике у данашњем друштву. Наредне трибине биће организоване у оквиру других позоришних фестивала у Србији, али и у оквиру наредних издања Стеријиног позорја.

Борисав МАТИЋ

„Стања човека“, лични наративи уклопљени у простор

(Г)РАД И ДОКОЛИЦА

Доколица – једновечерњи догађај – заједнички уметнички рад студената 3. године Сценске архитектуре, технике и дизајна Одсека за уметност и дизајн, ФТН Нови Сад

У току првог семестра пројектовала сам простор за бескућнике, овде на СПЕНС-у. Однедавно више не смеју овде да залазе, протерали су их, сад се окупљају испред... Данас сам им скувала супу, поставила сто – тањир, кашика, виљушка, ставила стољњак, и праве столице око стола... Из мог угла проговорила сам о човеку, телу, мирисима, укусима, осећањима... О ономе што мене боли... Разговарајући с тим људима сазнала сам шта им недостаје, шта прижељкују, фале им основне ствари којих ми нисмо ни свесни – топла супа, стољњак, права столица за столом... ваља нам се осветити, ценимо само материјално, а за нашим свакодневним, које и не примећујемо, неко жуди и можда никада неће доћи до тога (Вања Евђенић, „Све што имам и немам ја“).

Нема свако слободу у овом граду, „граду културе“, „европској престоници културе“ – то сам, између осталог, хтела да покажем својим радом! Он је произишао из свакодневног сусретања са човеком бескућником који је, док га нису избацили, боравио у простору СПЕНС-а. Разговарали смо да-нима док смо играли шах... Тако мало знамо о животу људи око нас. Услови су у прихватилишту, рекао ми је, грозни. Ни овде није имао места (Маја Богдановић, „Испод сата“).

ЈУЧЕ НА ПОЗОРЈУ

Трибина „ПОЗОРИШНА КРИТИКА У ВРЕМЕНУ БУКЕ И БЕСА“

Трибина *Позоришна критика у времену буке и беса* одржана је 2. јуна у 14 часова у сали Стеријиног позорја, у организацији Удружења позоришних критичара и театролога Србије. Водитељ трибине био је **Александар Миловсављевић**, учесници **Марина Миливојевић Мађарев**, **Теодил Панчић**, **Андреј Чањи** и **Борисав Матић**, али су учешће у разговору узеле и остале колеге које су присуствовале трибини, као и студенти прве године драматургије Академије уметности Нови Сад.

Александар Миловсављевић је направио увод о положају позоришне критике у данашњем друштву и медијској атмосфери. Потом је било речи о разлици између класичних, пре свега штампаних медија и нових медија попут портала на којима се објављује позоришна критика. **Теодил Панчић**, као представник недељника *Време* који објављује текстове чак три позоришна критичара, говорио је искуству уредника рубрике културе овог часописа, као и о уређивачкој политици коју практикује. С друге стране, **Андреј Чањи** и **Борисав Матић** говорили су о позоришној

Фото: М. Блашковић

Претходне реченице су о својим радовима, личним наративима уклопљеним у простор, изговориле две студенткиње од 11 студената треће године Сценске архитектуре, технике и дизајна ФТН-а, који су на СПЕНС-у приредили једновечерњи догађај, перформативне инсталације под називом „Стање човека“.

Порука једанаесторо студената: „Кроз двосеместрални синтетски пројекат, имали смо прилику да се бавимо темом (Г) Рада и доколице разматрајући та два стања и све између њих, у контексту урбаног репера СПЕНС-а. Кружећи ходницима и откривајући све њихове садржаје и скривене кутке, ступили смо у дијалог који је резултовао променама на обе стране. Настале су приче, које, иако различите, допуњују једна другу, трећа ... једанаесту. Наше приче у симбиози са простором граде догађај „Стање човека“.

Кроз простор у који су сместили своје уметничке радове, гласне и пластичне поруке јавности, публику и посетиоце СПЕНС-а водили су аутори, студенти: **Огњен Алимпић** („Изливање

Фото: М. Блашковић

беса“), **Маја Богдановић** („Односи“), **Нина Богдановић** („Желим само да мало успорим“), **Вања Евђенић** („Све што имам и немам ја“), **Марјам Кристина Ђбауа** („Искорак“), **Теодора Јонзуовић** („Сашка“), **Катарина Мијаиловић** („Осећања“), **Мина Стојанов** („Зујање“), **Сара Шкворц** („Односи“), **Божана Перишић** („Self shat“) и **Анђела Убипарип** („Топла вода“).

Наставни тим чине Татјана Дадих Динуловић, Маја Вилић, Зоја Ерделан, Луна Шаламон, Андрија Динуловић, Нађа Вукореп и Игор Љубић.

Бранислава ОПРАНОВИЋ

ОКРУГЛИ СТО ЧУДО У ШАРГАНУ

МОРАМО ЈЕДНОМ ПОЧЕТИ ДА ЖИВИМО ХАРМОНИЈУ

Последњем Округлом столу на Позорју о представи „Чудо у Шаргану“ (Југословенско драмско позориште, Београд) присуствовали су редитељ **Јагош Марковић**, глумци **Анита Манчић**, **Тамара Драгичевић**, **Сања Марковић**, **Јована Беловић**, **Алексеј Бјелогрлић**, **Миодраг Драгичевић**, **Марко Јанкетић** и **Борис Исаковић**.

Модераторка **Исидора Поповић** на почетку је скренула пажњу на судбину Симовићеве драме на Стеријином позорју. Тек 1993. текст у режији Егона Савина добија Стеријину награду, а не праизведба 1976. (режија Мира Траиловић, Атеље 212). Ово је четврто појављивање *Шаргана* на Позорју. **Јагош Марковић** прокоментарисао је однос према домаћој драмској баштини рекавши да је Симовић „ухватио“ ДНК душе нашег народа. „Ухватио је нашу лепоту и нашу беду. И оно најниже у нама и оно највише, као што је живот сам. Захвалан сам што радим тај текст са оваквим људима у оваквом позоришту. То и није тако тешко, кад постоје добри услови. Кад почне проба и успостави се позоришна оријентација, тада сви знамо ко је ко. То је нешто заиста велико.“ Модератор **Влатко Илић** подсетио је да Јагош Марковић

Гласање публике за најбољу представу ЧУДО У ШАРГАНУ – 4,47

потписује режију, адаптацију, сценографију и избор музике и позвао редитеља да коментарише избор да се представа смести у воду. **Јагош Марковић**: „Џаба вам идеја, поетика, храброст и сва евентуална памет – то је огроман технички ризик и да није било ЈДП-а не би било оствариво. Није мала ствар то добити. Од те фрке како ће они да ходају у томе – уопште нисам размишљао о значењу, јер је реализација увек проблем.“

Исидора Поповић је позвала глумце да протумаче Симовићев поетски исказ на сцени и тежину глумачког задатка. **Анита Манчић** је рекла да је реч о великом писцу који познаје човека и његов менталитет. „У том случају треба само да научите да говорите, открива се сама природа која је свима нама позната и надокхват руке. То не унемо да видимо, а кад се суочимо са Симовићем, помислимо како смо одувек знали, само нисмо умели да искажемо. То је заједнички језик наше свакодневице и оног што смо одавно заборавили. Истраживању његовог подтекста никада краја. Када помислиш да си досегао до неке истине, после једне пробе схватиш да си у заостатку. Овај текст говори о нашем менталитету, саставном делу нашег тела. Открио је фантастичну поезију свих нас који су живели на овим просторима. Ове људе и волите и осуђујете у исто време. Уласком у процес, схваташ колико је задовољство радити Симовића.“

Фотс: Б. Лучић

Сања Марковић говорила је о улози Цмиље и истакла да је за њу Цмиља један од најзанимљивијих ликова. „Сви женски и мушки ликови су све, сви смо микс свега тога, али примарно је оно што пише у тексту. Дубина садржаја и истине је у свему што је Симовић писао. Та поезија може да се говори у свакодневном животу. Све је овде написано, зато је овај текст ванвременски.“ **Анита Манчић** се осврнула на исту улогу, коју је тумачила у режији Дејана Мијача 2002. (Атеље 212): „Било је занимљиво пробати поновно. То јесу различите представе и велики редитељи, неко ме је чувао у овом путовању – Симовић и Иконија. Тачно је и једно и друго, то су озбиљни редитељи који не могу да промаше, али сам се определила за Симовића.“

Из публике се јавио **Андреј Чањи** с питањем о употреби песме „Христе Боже“ у представи. **Јагош Марковић** је рекао да не воли округле столове и разговоре о представама: „Сваки редитељ мора на сцени да каже оно што има да каже. Сва накнадна решења значе редитељску немоћ. Трудим се да кључеве не стављам у руке, јер то је немоћно. Редитељ не сме да тумачи и намеће одговоре – таква су ми етика и поетика. Можда вода на сцени значи смрт, можда и живот. Шта значи та песма – могу да одговорим приватно, а то не смем. То су шифре у уметности које се не смеју експлицитно тумачити, позориште свако доживљава на свој начин.“

Миодраг Драгичевић додаје да представу сваки гледалац учитава по својим мерилима. „Морамо једном почети да живимо хармонију. Онда ће се дешавати лепе ствари. Мој мозак је перципирао да је реч о таленту који је Симовић пренео на људе који играју на сцени. Песма „Христе Боже“ тематизује тај таленат. Ликови у кафани у својим микросветовима трагају за *Вишим Ја*. То никад не може да се досегне. Ево ван сцене спутавамо, на сцени дозвољавамо да се шири. Спознаја *Вишег Ја* досеже се после овог бала на планети Земљи. Ови ликови расту, налазе нека разрешења и трагају за *Вишим Ја*, сазревају, доживљавају лепе и грозне ситуације, а све спојено твори хармонију.“

Наведену песму коментаришао је **Алексеј Бјелогрић** који је изводи. „Танаско педесет година лута Србијом. Све племените вредности вредне Србије лутају и дан-данас. Певањем те песме, мислим да смо успоставили паралелу са 14. веком, јер сматра се да је тада нестало све што је вредело. Не треба тражити длаку у јајету.“

Модератори **Влатко Илић** и **Исидора Поповић** завршили су званични део разговора. И ове године округли столови били су место за разговор, полемику и дијалог ауторских тимова и заинтересоване публике.

Милена КУЛИЋ

СТУДЕНТ КРИТИЧАР ЧУДО У ШАРГАНУ

РАНА СЕ ЧОВЕКУ У ЗВЕЗДУ ПРЕТВОРИ

Један од најчувенијих комада српског позоришта *Чудо у Шаргану* Љубомира Симовића у поставци Југословенског драмског позоришта била је последња представа у такмичарској селекцији. Режију, адаптацију текста, сценографију и избор музике потписује Јагош Марковић.

Драма је смештена у трошну кафану и увезује судбине гоздарице Иконије и њене раднице Цмиље, проститутке Госпаве, бившег робијаша Анђелка, „књишког мољца“ Милета и многих других, док иза њих лебди сенка духова погинулих војника у потрази за правдом. Симовићев приказ живота људи заробљених у „талогу“ друштва, жељних не раскошног већ нормалног живота, кроз комичне ситуације подједнако нас насмеју и дирну. Сваки лик има личну патњу и бол, а када „чудом“ нестану, њихови животи се додатно компликују. Кроз женске ликове попут Госпаве и Цмиље приказана је и судбина жена у патријархалној средини. Иако су ликови заробљени у сопственој животној поражености, њихова духовитост не дозвољава им да склизну у патетику и чини их уверљивијим. Значајан мотив којим се драма затвара је веровање ликова да ће се „чудо“ догодити, јер их само вера у чуда одржава.

Редитељ Јагош Марковић је адаптацијом текста дијалоге осавременио, што је причу приближило данашњици. Поставка комада је унапредила драму и учинила да се ово извођење истакне упркос многим ранијим поставкама. Уместо амбијенталне кише у позадини је цела кафана поплављена, чиме се свакодневица у беди јасније приказује. Глумци су равнодушношћу на поплаву додано појачали тај утисак, истичући да су на такве услове живота навикли. Пажљивим избором музике атмосфера миљеа кретања јунака максимално се приближила публици, што је неке драматичне тренутке додатно оснажило.

Глумачки ансамбл чине Анита Манчић, Тамара Драгичевић, Сања Марковић, Миодраг Драгичевић, Марко Јанкетић, Милош Самолов, Ненад Јездић, Борис Исаковић, Јована Беловић, Небојша Дугалић, Слободан Тешић, Љубомир Бандовић и Алексеј Бјелогрић. Својим интерпретацијама оставили су снажан утисак на публику. Глумци су до те мере оживели ликове да су публику успели да насмеју и дирну у истој реченици. Свако је оплеменио свој лик што није лако узевши у обзир бројна извођења овог комада. Анита Манчић је чувени лик Иконије донела на нов начин, посебно истичући њену духовитост, чиме је разбијала монотонију. Сања Марковић је оживела Цмиљу и њену простодушност учинила и смешном и тужном. Тамара Драгићевић је у лик Госпаве унела

и нијансу нежности и „боемске“ патње за својом судбином. Небојша Дугалић је у кратком али ефектном појављивању публику до те мере насмејао да је по завршетку сцене уследио спонтани аплауз. Аплаузе је током представе измамио и Ненад Јездић, који се ликом Просјака издвојио од других због сведеног, убедљивог, помало смешног али пре свега потресног наступа којим је оснажио читаву представу. Издвојио бих и Алексеја Бјелорглића који је енергичним и сировим извођењем Танаскову патњу погинулог војника пренео публици. Немогуће је не споменути Љубомира Бандовића који је мирном и сведеном интерпретацијом оживео лик Манојла и додао му нијансе које не постоје у драми.

„Рана се човеку у звезду претвори, па му сија, да види куда иде, осветљава му друге људе, осветљава му кућу, астал, жену, вечеру, цео живот. Човек и јесте човек на основу свог страдања.“ Реченице које изговара Љубомир Бандовић као Манојло пред сам крај представе чине да публика сама себи постави неколо значајних питања. Да ли нас наше ране одређују? Да ли бисмо без њих били неко други? Да ли нас заправо одређује оно што из њих извучемо, оно што научимо и заувек понесемо са собом као да смо исисали отров из ране? Ако би нам неко одузео сав бол који носимо, да ли би нам тиме одузео идентитет? „Отклањање“ боли и рана јунацима представе донело је много лошег, док би им прихватање сопствене боли отворило путеве којима би корачали ка срећи. Њима је у драми тај избор одузет, али после громогласног аплауза који је испратио ову поставку *Чуга у Шартану* јасно је да ће многи више ценити што имају тај избор.

Огњен РОДИЋ
1. година драматургије
Академија уметности Нови Сад

СТУДЕНТ КРИТИЧАР: АЈДУЦИ

КО ЉУДЕ НЕ ВОЛИ, НЕ МОЖЕ ИХ ВОДИТИ

Осмог дана фестивала гледали смо представу ван конкуренције *Ајдуци* Народног позоришта Приштине са седиштем у Грачаници, у копродукцији са Стеријиним позорјем. Режију потписује Анђелка Николић, која је са драматургом Димитријем Кокановим урадила адаптацију текста истоимене Стеријине драме.

У средишту представе је чета хајдука која се суочава са бирањем новог харамбаше, спајањем са другом четом и заробљавањем Туркиње. Глумачки ансамбл чине Небојша Ђорђевић, Вукашин Јовановић, Игор Филиповић, Драги Петровић, Драган Секулић, Никола Ђорђевић, Петар Ђурђевић, Страхиница Бичанин и Сташа Николић. Донели су нам атмосферу хајдучке дружине кроз певање народних песама и надметање у играма. Они су наивно спремни на јуначке подухвате против Турака који се не појављују до краја представе. Кроз њихову авантуру провлаче се теме које су релевантне и данас: ксенофобија, положај жене, хијерархија, национализам. Представа почиње цитатима познатих личности (Платон, Наполеон, Пупин, Ганди...) које глумци изговарају преко разгласа ван

Фото: Б. Лучић

сцене. Цитати се понављају кроз представу и служе као веза између садашњости и прошлости, реалног света и позоришне сцене. Током надметања две хајдучке чете, коришћен је транскрипт телевизијског прилога о Личкој олимпијади у Апатину, као и *Зайиси о Србији* Ровинског. Ипак, уметнутих делова било је превише и нису сви држали пажњу.

Туркиња (Сташа Николић) је једина жена у представи. Након што падне у заробљеништво код хајдука и харамбаша напаствују је, има најмање шансе да преживи. После погибије свих јунака, она једина излази као слободна жена. Сцене са Туркињом су за мене једине упечатљиве у целој представи јер се на озбиљан начин баве проблемом положаја жене у друштву и сексуалним насиљем у рату. Иако је харамбаша мучи и држи заробљену упркос хајдучким заветима, Туркиња се бори за своје ослобођење, храбра је и јасно поручује – Ја нећу ћутати.

Харамбаша као вођа две спојене чете, убиством је дошао на свој положај. Заstraшујући своје хајдуке, он зна да се они неће побунити против њега. Хијерархија је јасна у представи, као и проблем колектива који функционише на принципу страха. Харамбаша је манипулатор који лако обмањује хајдуке причом о сложном животу и како ће се држати као браћа. Ми знамо да је он први подигао руку на свог „брата“ хајдука и можемо наслутити проблеме које носи вођство такве особе.

Редитељка се одлучила за једноставну сценографију и повезани микрофони представљају шуму у којој се хајдуци скривају. Осим „шуме“ микрофона, сцена је празна и допуњује је глумачки сценски покрет (Исидора Станишић). Празнина сцене одговара животу хајдука који немају ништа сем шуме која им пружа заштиту. Музика (Ирена Поповић Драговић) привлачи највећу пажњу током сцене логорске ватре око које су се хајдуци окупали. Уз гусле, они се веселе и певају епске народне песме, убацујући нас у амбијент логоровања и дружења.

Стерија је *Ајдуке* писао пре више од сто педесет година. Његови хајдуци су наивни и непромишљени младићи, застрашени вођом и без могућности да му се супротставе. Представа се завршава трагично, погибијом свих хајдука, заједно са харамбашом. Гледајући *Ајдуке*, примећујемо да су се најгоре особине друштва одржале све до данас: насилна борба за власт, застрашивање народа, лажни патриотизам, хулиганство. Данашње време ипак се не разликује превише од Стеријиног.

Драгана ЂОКИЋ
1. година драматургија
Академија уметности Нови Сад

Фото: Б. Лучић

ПОСЛЕДЊЕ ДЕВОЈЧИЦЕ Маје Пелевић, режија Кокан Младеновић, Позориште „Деже Костолањи“ Суботица / Kosztolányi Dezső Színház
 Стеријина награда за **НАЈБОЉУ ПРЕДСТАВУ**; Стеријина награда за текст савремене драме – **МАЈА ПЕЛЕВИЋ**; Стеријина награда за режију – **КОКАН МЛАДЕНОВИЋ**; Специјална Стеријина награда – **ГЛУМАЧКИ АНСАМБЛ**; Стеријина награда за сценографско остварење – **МАРИЈА КАЛАБИЋ**

НАГРАЂЕНИ

Фото: Б. Лучић

Стеријина награда за глумачко остварење

САЊА МАРКОВИЋ за улогу **Цмиље**

у представи **ЧУДО У ШАРГАНУ** Љубомира Симовића, режија Јагош Марковић, Југословенско драмско позориште Београд

НЕНАД ЈЕЗДИЋ за улогу **Просјака**

Фото: Б. Лучић

Стеријина награда за глумачко остварење

СОЊА ИСАИЛОВИЋ за улоге у представи **КОД ВЕЧИТЕ СЛАВИНЕ** Момчила Настасијевића, режија Соња Петровић, Српско народно позориште Нови Сад / Центар за развој визуелне културе Нови Сад

АЛЕКСАНДАР СРЕЋКОВИЋ за улогу **Алојза Каврана** у представи **ГОДИНЕ ВРАНА**, текст и режија Сениша Ковачевић, Народно позориште Београд

НАГРАЂЕНИ

Фото: Б. Лучић

ЧУДО У ШАРГАНУ Љубомира Симовића, режија Јагош Марковић, Југословенско драмско позориште Београд
Стеријина награда за костимографско остварење – **ЛАНА ЦВИЈАНОВИЋ**; Стеријина награда из Фонда „Дара Даринка Чаленић“ за најбољег младог глумца – **АЛЕКСЕЈ БЈЕЛОГРИЋ** за улогу Танаска; Награда за глумачку бравуру „Зоран Радмиловић“ Народног позоришта Тимочке Крајине „Зоран Радмиловић“ Зајечар и Стеријиног позорја – **САЊИ МАРКОВИЋ** за улогу Цмиље

Фото: Б. Лучић

КОД ВЕЧИТЕ СЛАВИНЕ Момчила Настасијевића, режија Соња Петровић, Српско народно позориште Нови Сад / Центар за развој визуелне културе Нови Сад

Стеријина награда за оригиналну сценску музику – **СТЕФАН СЕЕТХАЛЕР, ДАНИЈЕЛ СЕЕТХАЛЕР, ФИЛИП ГРУБАЧ, ИГОР САКАЧ, ПЕТАР БАЊАЦ**; Стеријина награда за драматургију – **МИНА ПЕТРИЋ**; Стеријина награда за сценски говор – **ДЕЈАН СРЕДОЈЕВИЋ**

Фото: Б. Лучић

Стеријина награда за сценски покрет – **ИРЕНА ШАРОВИЋ** у представи **ИЗБИРАЧИЦА** Косте Трифковића, режија Ива Милошевић, Народно позориште / Narodno kazalište / Népszínház Суботица

Стеријина награда из Фонда „Дара Даринка Чаленић“ за најбољу младу глумицу – **АЛЕКСАНДРА АРИЗАНОВИЋ** за улогу Ја у представи **ФЛЕКЕ** Тијане Грумић, режија Југ Ђорђевић, Краљевачко позориште

Фото: Б. Лучић

РОЛЕРКОСТЕР Јелене Кајго, режија Милица Краљ, Позориште Атеље 212 Београд
 Награда продуцентске куће „Scomediasco“ за епизоду – **ТЕОДОР ВИНЧИЋ** за улогу Шиле

Фото: Б. Лучић

ЈА САМ ОНА КОЈА НИСАМ Мате Матишића, режија Паоло Мађели, Загребачко казалиште младих (Хрватска)
 Стеријина награда „Дејан Пенчић Пољански“ Округлог стола критике за најбољу представу; Награда публике 67. Стеријиног позорја
 за најбољу представу (просечна оцена 4,72)

ДОБРО ДОШЛИ НА 68. СТЕРИЈИНО ПОЗОРЈЕ!